

OVERZICHT EN STAND VAN ZAKEN UITSTAPPROGRAMMA'S VOOR PROSTITUEES

- factsheet -

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

OVERZICHT EN STAND VAN ZAKEN UITSTAPPROGRAMMA'S VOOR PROSTITUEES

- factsheet -

drs. L. Heuts
drs. G. Homburg

Amsterdam, 15 augustus 2013

Regioplan
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

REGIOPLAN

Amsterdam, augustus 2013
Publicatienr. 2408

1 STAND VAN ZAKEN DERTIEN UITSTAPPROGRAMMA'S

1.1 Achtergrond

Doel van de RUPS

In december 2008 heeft het toenmalige ministerie van Justitie de 'Regeling Uitstapprogramma's Prostituees' (RUPS) ingesteld. Deze tijdelijke subsidie-regeling liep tot 1 juli 2011.[1] De RUPS werd verstrekt met als doel de ontwikkeling, facilitering of uitvoering van uitstapprogramma's voor prostituees (art. 2 van de RUPS). In de regeling werd onder 'uitstapprogramma' verstaan: een programma waarin begeleiding van prostituees plaatsvindt bij het vinden van werk of dagbesteding buiten de prostitutie. Gemeenten en maatschappelijke organisaties zonder winstoogmerk die de uitvoering van de programma's (mede) coördineren, konden de subsidie aanvragen. In totaal is er 14,5 miljoen euro aan subsidies beschikbaar gesteld. De *ontwikkeling, facilitering of uitvoering van uitstapprogramma's* is in de praktijk op verschillende manieren uitgelegd. Sommige uitstapprogramma's bestonden al vóór de RUPS en zijn met de subsidie uitgebreid (bijvoorbeeld in de gemeente Rotterdam). In de gemeente Groningen is de subsidie ook gebruikt voor de uitvoering van een onderzoek naar de wensen en behoeften van de doelgroep (met name straatprostituees).

Doel van de uitstapprogramma's

Hoewel de RUPS-subsidies voor uiteenlopende activiteiten besteed zijn, hadden de meeste uitstapprogramma's wel hetzelfde doel: het begeleiden en ondersteunen van prostituees die uit de prostitutiebranche willen stappen. Binnen een uitstapprogramma werden prostituees geholpen bij problemen binnen verschillende leefgebieden, zoals alcohol- en/of drugsverslaving, schulden, het gebrek aan een passende woonruimte en/of psychosociale problematiek.[2]

Resultaten 2011

Ten tijde van een evaluatie van de RUPS in april 2011 hadden naar schatting bijna 800 prostituees deelgenomen aan een van de uitstapprogramma's en waren ongeveer 300 prostituees uit de prostitutiebranche gestapt. Het bleek toen niet mogelijk om exacte aantallen van deelnemers en succesvolle uitstappers te geven, omdat er geen eenduidige registratie plaatsvond van gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom bij de verschillende projecten.[3]

---

[1] De oorspronkelijke looptijd van de regeling was maximaal twee jaar (tot eind 2010). De regeling is uiteindelijk twee keer verlengd.

[2] CCV (2011). *Evaluatie van de Regeling Uitstapprogramma's Prostituees*.

[3] CCV, op cit.

1.2 Onderzoek

Onderzoeksdoel en -vragen

Twee jaar na het einde van de RUPS wil het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) door middel van onderzoek inzicht krijgen in de stand van zaken van de uitstapprogramma's waarbij gebruik is gemaakt van een RUPS-subsidie: heeft de RUPS, zoals beoogd, geleid tot voortzetting van de uitstapprogramma's na de beëindiging van de regeling? Bestaan de uitstapprogramma's nog steeds? En wat zijn de resultaten van de uitstapprogramma's? De centrale onderzoeksvraag was:

> Wat is de stand van zaken met betrekking tot de uitstapprogramma's voor prostituees die na stopzetting van de RUPS in 2011 lokaal zouden worden overgenomen en wat is de beleidsvisie van de betrokken gemeenten op de hulp bij het beëindigen van werkzaamheden van prostituees?

Bij deze centrale onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Wat is de stand van zaken bij de dertien uitstapprogramma's voor prostituees, die ten tijde van de afschaffing van de RUPS zijn overgedragen aan lokale partijen?
  - Door wie wordt het programma uitgevoerd?
  - Welke doelstellingen heeft het programma?
  - In samenwerking met welke partijen wordt het programma uitgevoerd?
  - Voor welke doelgroepen wordt het programma uitgevoerd?
- Wat zijn de resultaten van de programma's, voor zover bekend?
  - Wat is het huidige aantal deelnemers?
  - Wat is het aantal succesvol uitgestapte prostituees?
  - Welke doelstellingen/verwachtingen zijn wel/niet bereikt?
  - Indien programma's zijn gestopt of gewijzigd, wat is/zijn daarvan dan de reden(en)?
- Zijn er in de betreffende gemeenten andere uitstapprogramma's bij gekomen? Wat is bekend over die eventuele nieuwe programma's?
- Wat is de beleidsvisie van de betreffende gemeenten op de hulp bij het beëindigen van werkzaamheden van prostituees?

Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is in een korte periode (juni-juli 2013) uitgevoerd en heeft een beschrijvend karakter. Voor het onderzoek hebben wij behalve de evaluatie van de RUPS (2011) voortgangsrapportages van de uitstapprogramma's en subsidieverantwoordingen van uitvoerende organisaties bestudeerd. Daarnaast zijn telefonische interviews afgenomen met beleidsmedewerkers van de gemeenten waar een uitstapprogramma bestaat/bestond en met medewerkers van de organisaties die de uitstapprogramma's uitvoer(d)en. In totaal hebben wij 26 interviews afgenomen met personen die in de meeste gevallen beschikken over jarenlange kennis van en expertise op het terrein

van uitstapprogramma's voor prostituees. Ondanks de korte onderzoeks-periode (juni-juli 2013), waarvan een deel in de zomervakantieperiode viel, hebben wij alle relevante partijen kunnen interviewen. De informatie over de uitstapprogramma's is steeds bij verschillende partijen opgevraagd en voor zover noodzakelijk en mogelijk is een aantal respondenten opnieuw bevraagd om gegevens te verifiëren. Ook zijn de concepteksten, indien respondenten dit wensten, aan hen voorgelegd.

Niet alle geïnterviewden hebben echter de gewenste informatie geleverd in de onderzoeksperiode, waardoor in sommige gevallen geen compleet beeld van het uitstapprogramma geschetst kon worden. Zo wordt bij een aantal uitstapprogramma's wel genoemd wie de samenwerkingspartners zijn, maar wordt niet altijd aangegeven welke rol zij bij het uitstapprogramma hebben/hadden. Van twee uitstapprogramma's hebben wij een onvolledig overzicht van de resultaten (aantallen deelnemers en uitgestapte prostituees) ontvangen.

Graag bedanken we alle geïnterviewden voor hun moeite om ons zo exact mogelijke informatie te verstrekken. De leden van de begeleidingscommissie bedanken wij voor hun bijdrage aan het onderzoek en hun kritische blik op de gepresenteerde rapportages.

1.3 Onderzoeksresultaten

Wat is de stand van zaken bij de dertien uitstapprogramma's voor prostituees, die ten tijde van de afschaffing van de RUPS zijn overgedragen aan lokale partijen?
Van de dertien uitstapprogramma's die in het kader van de RUPS zijn opgezet of verder zijn uitgewerkt, bestonden er medio 2013 nog twaalf. Alleen het uitstapprogramma in de gemeente Breda is stopgezet (medio 2011). De gemeenten Amsterdam, Den Haag, Deventer, Eindhoven, Haarlem, Rotterdam en Utrecht verstrekken sinds het einde van de RUPS tot op heden geoormerkte subsidies voor de uitvoering van het uitstapprogramma. De gemeenten Arnhem, Nijmegen en Zwolle verstrekken niet-geoormerkte subsidies aan instellingen die naast het uitstapprogramma andere activiteiten voor die gemeenten verrichten. Het uitstapprogramma in de gemeente Groningen wordt niet meer gesubsidieerd door die gemeente, maar bestaat wel nog steeds. Fier Fryslân ontvangt voor de uitvoering van het project Asja II een subsidie van de rijksoverheid.

Door wie worden de programma's uitgevoerd?
De uitstapprogramma's worden in de meeste gevallen uitgevoerd door dezelfde organisaties als ten tijde van de RUPS. In de gemeente Den Haag is in oktober 2011 het dienstencentrum Spot 46, onderdeel van SHOP, geopend. Het uitstapprogramma wordt sindsdien door Spot 46 en SHOP uitgevoerd. Het werkgebied van uitvoerend organisatie De Kern Maatschappelijke Dienst-

verlening in de regio IJssel-Vecht is begin 2013 uitgebreid met een aantal gemeenten in die regio; voorheen voerde Carinova het uitstapprogramma in die gemeenten uit. De Kern Maatschappelijke Dienstverlening voert sinds begin 2013 ook het uitstapprogramma in Deventer uit; Scharlaken Koord bouwt haar activiteiten in die gemeente momenteel af.

Tabel 1.1 Uitvoerende organisaties van twaalf bestaande uitstapprogramma's

Amsterdam	Scharlaken Koord en P&G 292
Arnhem	IrisZorg
Asja II	Fier Fryslân
Den Haag	SHOP/Spot 46
Deventer	De Kern Maatschappelijke Dienstverlening (Scharlaken Koord bouwt activiteiten af in 2013)
Eindhoven	Leger des Heils
Groningen	Stichting Terwille
Haarlem	Scharlaken Koord
Nijmegen	GGD/Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ), IrisZorg en NIM Maatschappelijk Werk.
Regio IJssel-Vecht	De Kern Maatschappelijke Dienstverlening, (in 10 gemeenten), Verian (1 gemeente) en Zorggroep Oude en Nieuwe Land (1 gemeente)
Rotterdam	Humanitas PMW
Utrecht	De Tussenvoorziening

In samenwerking met welke partijen worden de programma's uitgevoerd?
De organisaties die de uitstapprogramma's uitvoeren, werken nauw samen met partijen die actief zijn op het terrein van gezondheidszorg, begeleid wonen, toeleiding naar werk of dagbesteding, schuldhulpverlening, uitkeringen, handhaving en slachtoffers van mensenhandel. De precieze samenwerkingspartners verschillen per uitstapprogramma.

Welke doelstellingen hebben de programma's?
Bijna alle uitstapprogramma's hebben net als ten tijde van de RUPS als doel prostituees te begeleiden en ondersteunen bij het stoppen met werken in de prostitutiebranche. Aan deelnemers wordt veelal maatschappelijke hulpverlening geboden bij ervaren problemen, bijvoorbeeld hulp bij verslaving aan alcohol en/of drugs, psychiatrische en/of psychosociale problematiek, schulden.

In de gemeente Den Haag is de doelstelling van het uitstapprogramma aangepast na afloop van de RUPS. Tot het einde van de RUPS was het doel prostituees die uit de prostitutiebranche wilden stappen te begeleiden. Die doelstelling is verbreed. Het doel van het uitstapprogramma is nu het begeleiden van prostituees naar professione(e)l(er) werken: niet alleen mensen die uit de prostitutiebranche willen stappen, maar ook mensen die in de branche actief worden of professioneler in de branche willen (blijven) werken.

Het project Asja II heeft als doel meisjes die ernstig risico lopen om slachtoffer te worden van gedwongen prostitutie of slachtoffer zijn van gedwongen prostitutie opvang, veiligheid, bescherming, hulp en behandeling te bieden.

Voor welke doelgroepen worden de programma's uitgevoerd?
De meeste uitstapprogramma's zijn bedoeld voor dezelfde doelgroep als ten tijde van de RUPS: alle prostituees die wonen en/of werken in de betreffende gemeente of regio. Bij sommige gemeenten moet een prostituee daadwerkelijk in de gemeente of regio wonen om te kunnen deelnemen aan het uitstapprogramma (bijvoorbeeld in Arnhem). In tegenstelling tot de andere uitstapprogramma's heeft het project Asja II een landelijke dekking.

Het project Asja II heeft als doelgroep meisjes en jonge vrouwen die ernstig risico lopen om slachtoffer te worden van gedwongen prostitutie of slachtoffer zijn van gedwongen prostitutie. Het uitstapprogramma van Stichting Terwille in Groningen richt zich sinds het einde van de RUPS ook op slachtoffers van loverboys (op landelijk niveau). Ook in Nijmegen richt het uitstapprogramma zich op een soortgelijke doelgroep: prostituees die actief zijn binnen de straat- en jeugdprostitutie (vaak slachtoffers van loverboys) en meisjes/jonge vrouwen en jongens/jonge mannen die risico lopen om in de prostitutiebranche te belanden.

De uitstapprogramma's in Arnhem en Eindhoven zijn in principe voor alle prostituees bedoeld, maar richten zich in de praktijk met name op straat-prostituees. In Eindhoven heeft sinds het einde van de RUPS wel een verbreding van de doelgroep plaatsgevonden. Hoewel het uitstapprogramma alleen bedoeld was voor straatprostituees met een vergunning voor de voormalige tippelzone, kunnen nu ook andere prostituees deelnemen aan het uitstapprogramma.

Wat zijn de resultaten van de programma's, voor zover bekend?

Wat is het huidige aantal deelnemers?
Voor zover bekend hebben sinds de start van de RUPS circa 1750 prostituees en (potentiële) slachtoffers van mensenhandel of gedwongen prostitutie deelgenomen aan de uitstapprogramma's.[4] In de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam zijn de hoogste aantallen deelnemers. Ook bij het project Asja II is sprake van een hoog aantal deelnemers (zie tabel 1.2).

Op basis van beschikbare gegevens van een aantal uitstapprogramma's (Amsterdam, Asja II, Deventer en Haarlem) kan gesteld worden dat er ten minste 235 van de deelnemers waren waarvan bekend is dat zij (potentieel) slachtoffer waren van mensenhandel of gedwongen prostitutie; dit is dertien procent van het totaal aantal deelnemers.

[4] Hierbij is gerekend vanaf het moment dat een RUPS-subsidie is verstrekt voor een uitstapprogramma tot eind 2012/medio 2013.

Sinds de evaluatie van de RUPS in 2011 is het aantal deelnemers meer dan verdubbeld; destijds lag het totaal aantal (geschatte) deelnemers op meer dan 750. Na afloop van de RUPS hebben de uitprogramma's dus nog meer deelnemers gehad dan ten tijde van de RUPS.

Van negen van de twaalf nog bestaande uitstapprogramma's was in de onderzoeksperiode bekend hoe veel deelnemers er nog in een uitstaptraject zaten. In juli 2013 waren er in totaal bijna 300 deelnemers aan een traject.

Tabel 1.2 Deelnemers aan de dertien uitstapprogramma's

	Deelnemers sinds start RUPS*	Meetmoment	Deelnemers ten tijde van evaluatie RUPS	Deelnemers nog in uitstaptraject (juli 2013)
Amsterdam (Scharlaken Koord)	289	Jan. 2008 tot juli 2013	100	30
Amsterdam (P&G 292)	396	Jan. 2008 tot jan. 2013	100	44
Arnhem	27**	Begin 2010 tot eind 2012	27	8
Asja II	139	Begin 2009 tot juli 2013	41	29
Breda	29	Feb. 2010 tot juli 2011	28	Gestopt
Den Haag	195	April 2009 tot juli 2013	147***	25
Deventer	53	Okt. 2009 tot juli 2013	9	5
Eindhoven	26	Sept. 2009 tot juli 2013	16	16
Groningen	46	April 2010 tot eind 2012	20	n.a.
Haarlem	53	Medio 2010 tot juli 2013	11	15
Nijmegen	37	Eind 2010 tot medio 2013	15	n.a.
Regio IJssel-Vecht	21**	2010 tot medio 2013	11	n.a.
Rotterdam	243	Begin 2009 tot juli 2013	134	70
Utrecht	195	Begin 2009 tot eind 2012	103	54
Totaal	**1749**		**762**	**296**

* Hierbij is gerekend vanaf het moment dat een RUPS-subsidie is verstrekt voor een uitstapprogramma tot het betreffende meetmoment. Bij de uitstapprogramma's in Amsterdam en Utrecht is gerekend vanaf het begin van het jaar dat een RUPS-subsidie is verstrekt.

** Incomplete gegevens. Het eigenlijke aantal deelnemers en uitgestapte prostituees is naar verwachting (iets) hoger.

*** In de evaluatie van de RUPS (2011) wordt een aantal van 172 genoemd. Uit een evaluatie van het uitstapprogramma die door de uitvoerende organisatie is uitgevoerd, blijkt dat er 172 intakegesprekken hebben plaatsgevonden en dat 147 deelnemers daadwerkelijk in een traject zijn gekomen.

Wat is het aantal succesvol uitgestapte prostituees?

Een succesvol uitgestapte prostituee is iemand die het traject van het uitstapprogramma succesvol heeft doorlopen en is gestopt met werken in de prostitutiebranche, voor zover dat op dat moment bekend was bij de uitvoerende organisatie van een uitstapprogramma.

Sinds het begin van de RUPS zijn 1002 prostituees en (potentiële) slachtoffers van mensenhandel of gedwongen prostitutie uit de prostitutiebranche gestapt. Dit is 57 procent van het totaal aantal deelnemers aan de uitstapprogramma's (zie tabel 1.3). Tot de uitgestapte deelnemers behoren in ieder geval 139 (potentiële) slachtoffers van mensenhandel of gedwongen prostitutie (Asja II). Het (geschatte) aantal uitgestapte prostituees lag ten tijde van de evaluatie van de RUPS in april 2011 op ten minste 310 personen. Dat betekent dat het

aantal uitgestapte prostituees sinds het einde van de RUPS zeer sterk is toegenomen.

Tabel 1.3 Uitgestapte prostituees van de dertien uitstapprogramma's

	Uitstappers sinds start RUPS*	% uitstappers t.o.v. deelnemers	Meetmoment	Uitstappers ten tijde van evaluatie RUPS
Amsterdam (Scharlaken Koord)	226	78%	Jan. 2008 tot juli 2013	71***
Amsterdam (P&G 292)	198	50%	Jan. 2008 tot jan. 2013	59***
Arnhem	4**	14%	Begin 2010 tot eind 2012	2
Asja II	139	100%	Begin 2009 tot juli 2013	n.a.
Breda	10	34%	Feb. 2010 tot juli 2011	3
Den Haag	91	47%	April 2009 tot juli 2013	58***
Deventer	35	66%	Okt. 2009 tot juli 2013	2
Eindhoven	4	15%	Sept. 2009 tot juli 2013	n.a.
Groningen	27	59%	April 2010 tot eind 2012	0
Haarlem	41	77%	Medio 2010 tot juli 2013	9
Nijmegen	12	33%	Eind 2010 tot medio 2013	0
Regio IJssel-Vecht	8**	38%	2010 tot medio 2013	8
Rotterdam	148	61%	Begin 2009 tot juli 2013	51
Utrecht	59	30%	Begin 2009 tot eind 2012	47
Totaal	**1.002**	**57%**		**310**

* Hierbij is in de meeste gevallen gerekend vanaf het moment dat een RUPS-subsidie is verstrekt aan een uitstapprogramma tot het meetmoment. In het geval van de uitstapprogramma's in Amsterdam en Utrecht is gerekend vanaf het begin van het jaar dat een RUPS-subsidie is verstrekt.

** Incomplete gegevens. Het eigenlijke aantal deelnemers en uitgestapte prostituees is naar verwachting (iets) hoger.

*** In de evaluatie van de RUPS staat de volgende voetnoot bij dit aantal: "Dit aantal is relatief hoog, omdat hierin ook mensen zitten die uit de prostitutie zijn gestapt, maar nog wel in het uitstaptraject /nazorgfase zitten."

Op basis van de interviews ontstaat de indruk dat sprake is van een groot terugvalrisico van deelnemers, omdat veel prostituees te maken hebben met (een combinatie van) problemen als alcohol- en/of drugsverslaving, psychische stoornissen en schuldenproblematiek. De duurzame uitstroom van deelnemers uit de prostitutiebranche is lager dan de aanvankelijke uitstroom, maar hoeveel lager is onbekend. Doordat uitgestapte prostituees na het einde van hun begeleidingstraject vaak uit beeld verdwijnen bij de uitvoerende organisatie van het uitstapprogramma, is in veel gevallen niet bekend wie wel/niet duurzaam is uitgestroomd.

Uit eerder onderzoek van Dekker et al. (2006) bleek dat veel prostituees slechts tijdelijk stoppen met werken in de prostitutiebranche: 44 procent van de meer dan 350 geïnterviewde prostituees was in het verleden wel eens gestopt met werken binnen de prostitutiebranche. Redenen om weer actief te worden binnen de branche waren de (te) lage inkomsten via een baan in een andere branche, schulden of het niet kunnen vinden van ander werk.[5]

[5] Dekker, H., R. Tap en G. Homburg (2006). *Evaluatie opheffing bordeelverbod. De sociale positie van prostituees 2006*. Amsterdam: Regioplan.

Welke doelstellingen/verwachtingen zijn wel/niet bereikt?
Geïnterviewden zijn over het algemeen tevreden over de resultaten die met de uitstapprogramma's bereikt worden. In een enkel geval wordt genoemd dat men aanvankelijk meer deelnemende prostituees aan het uitstapprogramma had verwacht. Over het aantal uitgestapte prostituees en het mogelijke gebrek van de duurzaamheid van de uitstroom wordt in de interviews gezegd dat uitstappen voor een groot deel van de prostituees niet realistisch is. Om uit de prostitutiebranche te kunnen stappen moeten prostituees eerst worden geholpen bij hun (meervoudige) problematiek. Daarom wordt binnen de uitstapprogramma's vaak nauw samengewerkt met partners op het terrein van onder meer verslavingszorg en schuldhulpverlening.

Indien programma's zijn gestopt of gewijzigd, wat is/zijn daarvan dan de reden(en)?
Zoals hierboven reeds is aangegeven, is het uitstapprogramma in de gemeente Breda inmiddels gestopt. Deze gemeente, maar ook andere Brabantse gemeenten (het uitstapprogramma kende een regionaal werkgebied), waren niet bereid om het uitstapprogramma zelf te financieren vanwege het beperkte aantal nieuwe deelnemers.

Zijn er in de betreffende gemeenten andere uitstapprogramma's bij gekomen? Wat is bekend over die eventuele nieuwe programma's?
Voor zover bekend zijn er geen nieuwe uitstapprogramma's bijgekomen in de betreffende gemeenten waar ten tijde van de RUPS een uitstapprogramma werd opgezet of verder werd uitgewerkt.

Wat is de beleidsvisie van de betreffende gemeenten op de hulp bij het beëindigen van werkzaamheden van prostituees?
In de interviews met medewerkers van de betreffende gemeenten is gevraagd naar hun beleidsvisie op de hulp bij het beëindigen van de werkzaamheden van prostituees. In een aantal gevallen noemden geïnterviewden de doelstelling van het betreffende uitstapprogramma als gemeentelijk standpunt; een formeel beleidsstandpunt ten aanzien van dit onderwerp bestaat voor zover bekend niet in de betreffende gemeenten.

Tot slot
Van de dertien uitstapprogramma's die met een RUPS-subsidie zijn opgezet of verder zijn uitgewerkt, bestaan er momenteel nog twaalf. Veel gemeenten financieren de uitstapprogramma's via geoormerkte dan wel niet-geoormerkte subsidies voor de uitvoerende organisaties. Het aantal deelnemers is sinds het einde van de RUPS meer dan verdubbeld. Meer dan de helft daarvan was ten tijde van de registratie door de uitvoerende organisaties gestopt met werken in de prostitutie. De duurzaamheid van de uitstroom is onbekend.

BIJLAGE

BESCHRIJVING DERTIEN UITSTAPPROGRAMMA'S

In deze bijlage worden de dertien uitstapprogramma's beschreven. Per uitstapprogramma komen de volgende onderwerpen aan bod: de doelstelling en de doelgroep, de uitvoerende organisatie(s) en samenwerkingspartners, de resultaten (aantal deelnemers en aantal uitgestapte prostituees) en de wijzigingen sinds het einde van de RUPS.

De uitstapprogramma's zijn op basis van (een) van hun doelstelling(en) en/of doelgroep opgesplitst naar vier clusters.

A. Doel: begeleiding prostituees bij uitstappen

1. Uitstapprogramma Amsterdam
2. Uitstapprogramma Breda
3. Uitstapprogramma Deventer
4. Uitstapprogramma Haarlem
5. Uitstapprogramma Regio IJssel-Vecht
6. Uitstapprogramma Rotterdam
7. Uitstapprogramma Utrecht

B. Doel: professionalisering van prostitutiewerk

1. Uitstapprogramma Den Haag

C. Doelgroep: slachtoffers gedwongen prostitutie

1. Uitstapprogramma Asja II
2. Uitstapprogramma Groningen
3. Uitstapprogramma Nijmegen

D. Doelgroep: focus op straatprostituees

1. Uitstapprogramma Arnhem
2. Uitstapprogramma Eindhoven

A. BEGELEIDING PROSTITUEES BIJ UITSTAPPEN

A.1 Uitstapprogramma Amsterdam

Tabel A.1 Uitstapprogramma Amsterdam

Doelstelling	Het bieden van maatschappelijke hulpverlening aan prostituees die uit de prostitutiebranche willen stappen.
Doelgroep	Prostituees werkzaam en/of woonachtig in de gemeente Amsterdam.
Uitvoerder	Scharlaken Koord en P&G 292.
Samenwerking	Randstad (tot medio 2013), de gemeentelijke Dienst Werk en Inkomen (DWI), het Re-integratiebedrijf Amsterdam (RBA), Equator.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 289 deelnemers bij Scharlaken Koord, waarvan 226 deelnemers uit de prostitutiebranche zijn gestapt. • In totaal 396 deelnemers bij P&G 292, waarvan 198 deelnemers uit de prostitutiebranche zijn gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• De gemeente Amsterdam verstrekt sinds het einde van de RUPS een subsidie aan Scharlaken Koord en P&G 292 voor de uitvoering van het uitstapprogramma. • De samenwerking met Randstad HRS is medio 2013 beëindigd. DWI heeft de taken van Randstad HRS inmiddels overgenomen.

Doelstelling en doelgroep

In Amsterdam bestaat sinds 2004 een uitstapprogramma van het Scharlaken Koord, een organisatie die hulpverlening aan prostituees biedt. Deze organisatie heeft in 2008 een subsidieaanvraag in het kader van de RUPS ingediend. In Amsterdam bestond sinds 2008 ook een uitstapprogramma voor prostituees van het in dat jaar opgerichte Prostitutie & Gezondheidscentrum 292 (P&G 292). In 2008 besloot de gemeente Amsterdam ook om een RUPS-subsidieaanvraag in te dienen voor het uitstapprogramma van P&G 292.

Na toekenning van de subsidies hebben het Scharlaken Koord en P&G 292 hun uitstapprogramma's gecontinueerd en uitgebreid. De uitstapprogramma's hebben als doel om maatschappelijke hulpverlening op verschillende terreinen te bieden aan prostituees die uit de prostitutiebranche willen stappen. De doelgroep bestaat uit prostituees die werkzaam en/of woonachtig zijn in de gemeente Amsterdam. In de praktijk nemen vooral prostituees in de raamprostitutiebranche deel aan het uitstapprogramma.

Uitvoering en samenwerking

Scharlaken Koord en P&G 292 voeren de uitstapprogramma's uit en werken op een aantal punten samen met elkaar. Beide organisaties bieden begeleiding naar werk, psychosociale ondersteuning, weerbaarheidstrainingen en schuldhulpverlening aan prostituees.

In de interviews met medewerkers van Scharlaken Koord en P&G 292 zijn de volgende organisaties expliciet als samenwerkingspartner (en hun rol) genoemd:

- Dienst Werk en Inkomen (DWI) van de gemeente Amsterdam (begeleiden naar werk sinds medio 2013);
- Re-integratiebedrijf Amsterdam (werkt samen met DWI bij begeleiden naar werk);
- Randstad HR Solutions (begeleiden naar werk tot medio 2013);
- Equator (traumaverwerking bij slachtoffers van mensenhandel).

De geïnterviewden noemen verder de politie, GGZ, Bureau Jeugdzorg en partijen op het terrein van schuldsanering expliciet als samenwerkingspartner.

Resultaten

Van begin 2008 tot eind juni 2013 namen in totaal 289 prostituees deel aan het uitstapprogramma van Scharlaken Koord; hiervan waren 71 deelnemers slachtoffer van mensenhandel of loverboys. Medio 2013 zijn in totaal 226 prostituees uit de prostitutiebranche gestapt.

Aan het uitstapprogramma van P&G 292 nemen van 2008 tot eind 2012 in totaal 396 prostituees deel; hiervan is volgens een medewerker van deze organisatie naar schatting de helft uit de prostitutiebranche gestapt.

Wijzigingen sinds einde RUPS

Sinds het einde van de RUPS tot heden verstrekt de gemeente Amsterdam subsidies aan het Scharlaken Koord en P&G 292 voor de uitvoering van het uitstapprogramma. Het is niet bekend tot wanneer de gemeente deze subsidies blijft verstrekken.

Tot medio 2013 werd nauw samengewerkt met Randstad HR Solutions; de inzet van deze organisatie is afgebouwd en inmiddels overgedragen aan DWI. Volgens twee geïnterviewden was de aansluiting van Randstad HR Solutions op de doelgroep niet goed genoeg en richtte deze organisatie zich met name op prostituees met relatief grote baankansen. Genoemd wordt verder dat DWI beter zicht heeft op en meer kennis heeft van de doelgroep dan Randstad.

A.2 Uitstapprogramma Breda

Tabel A2.1 Uitstapprogramma Breda

Doelstelling	Een definitieve breuk van deelnemers met het beroep van prostituee bewerkstelligen door hen te begeleiden en ondersteunen bij het uitstappen uit de prostitutie en op een andere manier invulling te geven aan het eigen leven.
Doelgroep	Prostituees werkzaam en/of woonachtig in de regio Breda.
Uitvoerder	IMW Breda, Samen naar Werk en GGD Breda.
Samenwerking	Commerciële zedenpolitie, de afdeling SZW van de gemeente Breda, GGZ, Kredietbank West-Brabant, de Stichting Maatschappelijke Opvang, Valkenhorst Vrouwenopvang.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 29 deelnemers. • 10 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• Het uitstapprogramma is 1 juli 2011 beëindigd.

Doel en doelgroep

In de gemeente Breda bestond tussen februari 2010 en juli 2011 een uitstapprogramma voor prostituees. Het uitstapprogramma had als doel een definitieve breuk van deelnemers met het beroep van prostituee te bewerkstelligen door prostituees te begeleiden en ondersteunen bij het uitstappen uit de prostitutie en op een andere manier invulling te geven aan het eigen leven. De focus lag daarbij zowel op sociale participatie (versterken van het psychosociaal welzijn, wonen en financiën) als op arbeidsparticipatie. Het uitstapprogramma was bedoeld voor prostituees werkzaam en/of woonachtig in de regio Breda. Prostituees die gebruik hebben gemaakt van het uitstapprogramma, waren werkzaam in privéhuizen, de escortbranche en straatprostitutie.

Uitvoering en samenwerking

Het uitstapprogramma werd uitgevoerd door het Instituut voor Maatschappelijk Welzijn (IMW) Breda, Samen naar Werk – onderdeel van de organisatie Surplus Welzijn – en de GGD Breda. De coördinatie van het uitstapprogramma lag in handen van IMW Breda. Via het SOA-spreekuur van de GGD kwamen de meeste aanmeldingen van prostituees voor het uitstapprogramma binnen. Samen naar Werk voerde sociale activeringstrajecten richting betaald werk uit.

In de interviews met de gemeente IMW Breda zijn de volgende samenwerkingspartners (en in sommige gevallen ook hun rol) expliciet genoemd:

- commerciële zedenpolitie (doorverwijzen prostituees naar uitstapprogramma);
- afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de gemeente Breda (doorverwijzen prostituees naar uitstapprogramma);
- Kredietbank West-Brabant (schuldhulpverlening);
- GGZ;
- Stichting Maatschappelijke Opvang;
- Valkenhorst Vrouwenopvang.

Resultaten

In totaal hebben 29 prostituees deelgenomen aan het programma; hiervan zijn tien prostituees gestopt met werken in de prostitutiebranche. Vijf deelnemers hadden ten tijde van een evaluatie van het uitstapprogramma in 2011 een baan gevonden; vier deelnemers volgden een opleiding en één persoon verrichtte vrijwilligerswerk.

Wijzigingen sinds einde RUPS

Het uitstapprogramma in de gemeente Breda is per 1 juli 2011 gestopt. De gemeente Breda, maar ook andere Brabantse gemeenten (het uitstapprogramma kende een regionaal werkgebied), waren niet bereid om het uitstapprogramma zelf te financieren vanwege het beperkte aantal nieuwe deelnemers. Hoewel het uitstapprogramma inmiddels is gestopt, besteedt het IMW wel nog aandacht aan prostituees die in de gemeente Breda wonen en/of werken en kenbaar maken dat ze uit de prostitutiebranche willen stappen. Met het SOA-spreekuur van de GGD is afgesproken dat deze prostituees worden doorverwezen; sinds het einde van de RUPS is dit echter nog niet voorgekomen.

A.3 Uitstapprogramma Deventer

Tabel A3.1 Uitstapprogramma Deventer

Doelstelling	Het bieden van maatschappelijke hulp aan vrouwen die willen stoppen met prostitutie.
Doelgroep	Prostituees die werkzaam zijn in Deventer en omgeving.
Uitvoerder	Vanaf 1 januari 2013 voert De Kern Maatschappelijke Dienstverlening het uitstapprogramma uit. Scharlaken Koord bouwt haar activiteiten in 2013 af.
Samenwerking	Randstad HR Solutions, politie, GGD, sociale dienst gemeente Deventer.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 53 deelnemers. • 35 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• De gemeente heeft in 2012 een subsidie verstrekt aan Scharlaken Koord voor de begeleiding van reeds bestaande deelnemers en prostituees waarbij sprake was van een 'crisissituatie'.

Doel en doelgroep

In het najaar van 2009 is het uitstapprogramma in de gemeente Deventer en omgeving van start gegaan. De RUPS-subsidie was in feite voor de regio Oost-Nederland bedoeld, met als regiegemeente Deventer. Het programma heeft als doel om vrouwen die willen stoppen met prostitutie een maatschappelijk hulpaanbod te bieden. Het uitstapprogramma is gericht op prostituees die werkzaam zijn in Deventer en omgeving.

Uitvoering en samenwerking

Scharlaken Koord, een hulpverleningsorganisatie gericht op prostituees, voerde het uitstapprogramma tot medio 2013 uit. Een geïnterviewde medewerker van deze organisatie noemde de volgende partijen expliciet als samenwerkingspartner:

- Randstad HR Solutions (toeleiding naar werk);
- gemeente Deventer (beschikbaar stellen van locatie voor een zorgpunt; overleg over bijzondere woonbemiddeling);
- politie;
- GGD.

Resultaten

In de periode van begin oktober 2009 tot juli 2013 namen in totaal 53 prostituees (waarvan 12 slachtoffers mensenhandel en 4 slachtoffers

loverboys) deel aan het uitstapprogramma. In totaal zijn 35 prostituees uit de prostitutiebranche gestapt; zij vonden ander werk, vroegen een uitkering aan en/of volgden een opleiding.

Wijzigingen sinds einde RUPS

De gemeente Deventer heeft na afloop van de RUPS een subsidie verstrekt aan Scharlaken Koord voor de uitvoering van het uitstapprogramma. Deze subsidie was bestemd voor begeleiding van reeds bestaande deelnemers en prostituees waarbij sprake was van een ‘crisissituatie’.

Zoals reeds aangegeven, was de RUPS-subsidie in feite voor de regio Oost-Nederland bedoeld. De regiegemeente Deventer zou na afloop van de RUPS de gemeenten Apeldoorn en Zutphen benaderen om het uitstapprogramma gezamenlijk over te nemen. De gemeente Apeldoorn sloot eenmalig aan met een bedrag van 15.000 euro. De gemeente Zutphen gaf aan geen prostitutie-problemen te hebben en heeft daarom geen subsidie verstrekt.
Wat betreft de uitvoering van het uitstapprogramma is in 2013 sprake van een overgangsperiode.

De Kern Maatschappelijke Dienstverlening voert vanaf begin 2013 het uitstapprogramma voor de gemeente Deventer uit. In 2013 bouwt Scharlaken Koord haar activiteiten van het uitstapprogramma af.

A.4 Uitstapprogramma Haarlem

Tabel A4.1 Uitstapprogramma Haarlem

Doelstelling	Prostituees de mogelijkheid bieden uit de branche te stappen met het oog op het bestaan van uitbuiting en mensenhandel binnen de prostitutiebranche, en het bieden van sociale hulpverlening aan hen.
Doelgroep	Alle prostituees woonachtig en werkzaam in de regio Haarlem.
Uitvoerder	Het Scharlaken Koord.
Samenwerking	Sociale dienst, GGD, politie, CoMensha, Vreemdelingenpolitie, Schuldhulpverlening, Bureau Jeugdzorg, Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 53 deelnemers. • 41 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• De gemeente Haarlem verstrekt sinds het einde van de RUPS een subsidie aan Scharlaken Koord. • De activiteiten van Randstad zijn sinds het einde van de RUPS stopgezet en overgenomen door Scharlaken Koord en de gemeentelijke sociale dienst. • De toekomst van het uitstapprogramma in Haarlem is onzeker. Er bestaat een kans op voortzetting in het geval van samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer.

Doelstelling en doelgroep

Medio 2010 is het uitstapprogramma in de gemeente Haarlem van start gegaan. Het doel van het programma was om prostituees de mogelijkheid te bieden om uit de branche te stappen met het oog op het bestaan van uitbuiting en mensenhandel binnen de prostitutiebranche. Daarbij wordt niet alleen het uitstappen uit de prostitutiebranche beoogd, maar ook het aanbieden van sociale hulpverlening aan de prostituees die willen uitstappen. De doelgroep van het uitstapprogramma zijn prostituees woonachtig en werkzaam in de regio Haarlem.

Uitvoering en samenwerking

Scharlaken Koord voert het uitstapprogramma in Haarlem uit. Voor elke vrouw die gebruikmaakt van het hulpaanbod wordt een persoonlijk stappenplan opgesteld, dat is afgestemd op de individuele behoeften en dat voorziet in de benodigde stappen in het maatschappelijk integratieproces en in de psychosociale ondersteuning.

In de interviews met de gemeente en Scharlaken Koord zijn de volgende partijen expliciet als samenwerkingspartners genoemd:

- GGD;
- politie;

- sociale dienst van de gemeente Haarlem;
- Bureau Jeugdzorg;
- CoMensha (op het terrein van mensenhandel);
- Vreemdelingenpolitie;
- Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld.

Tot het einde van de RUPS voerde Randstad HR Solutions loopbaantrajecten voor deelnemers uit. Die samenwerking is na afloop van de RUPS stopgezet; sindsdien voert Scharlaken Koord deze activiteiten samen met de gemeentelijke sociale dienst uit.

Resultaten

Van medio 2010 tot medio 2013 namen in totaal 53 prostituees deel aan het uitstapprogramma; hiervan waren 4 deelnemers slachtoffer van mensenhandel en 5 deelnemers slachtoffer van loverboys. In totaal zijn 41 prostituees uit de prostitutiebranche gestapt: een klein deel heeft ander werk gevonden, de overigen zijn voor zover bekend in een uitkering terechtgekomen, met een opleiding begonnen of worden onderhouden door de partner.

Wijzingen sinds einde RUPS

In 2012 is de samenwerking met Randstad HR Solutions stopgezet, omdat de kosten daarvan te hoog werden geacht in verhouding tot de baten.
Sinds het einde van de RUPS verstrekt de gemeente Haarlem een subsidie aan Scharlaken Koord voor de uitvoering van het uitstapprogramma. Wat er vanaf 2014 met het uitstapprogramma gaat gebeuren, is nog onzeker. Mogelijk wordt het uitstapprogramma vanwege gemeentelijke bezuinigingen stopgezet, maar er bestaat ook een kans dat het uitstapprogramma wordt uitgebreid naar de gemeente Haarlemmermeer die dan een deel van de kosten op zich zal nemen. In de tweede helft van 2013 zal hierover meer duidelijkheid komen.

A.5 Uitstapprogramma Regio IJssel-Vecht

Tabel A5.1 Uitstapprogramma regio IJssel-Vecht

Doelstelling	Het op maat aanbieden van begeleiding aan prostituees die aangeven uit te willen stappen in de regio IJssel-Vecht.
Doelgroep	Prostituees die wonen en/of werken in de regio IJssel-Vecht.
Uitvoerder	De Kern Maatschappelijke Dienstverlening (in 10 gemeenten), Verian (1 gemeente) en Zorggroep Oude en Nieuwe Land (1 gemeente).
Samenwerking	Dit verschilt volgens een geïnterviewde per gemeente. In ieder geval de GGD, de politie, prostitutie-mensenhandel-team en Scharlaken Koord.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• De geïnterviewden hebben in de onderzoeksperiode niet aangegeven wat het totaal aantal deelnemers en uitgestapte prostituees is. • Op basis van beschikbare gegevens kan gesteld worden dat in ieder geval 21 prostituees hebben deelgenomen aan het uitstapprogramma en dat 6 prostituees gestopt zijn met werken in de prostitutie.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• Sinds het einde van de RUPS financieren de verschillende gemeenten in de regio IJssel-Vecht de activiteiten van de uitstapprogramma's via niet-geoormerkte subsidies aan uitvoerende organisaties. • Sinds 1 januari 2013 voert de Kern Maatschappelijke Dienstverlening het uitstapprogramma ook uit in de gemeente Deventer en in de gemeenten waar Carinova voorheen het uitstapprogramma uitvoerde.

Doel en doelgroep

In de gemeente Zwolle bestond al vóór de RUPS een uitstapprogramma voor prostituees. Met gebruik van de RUPS-subsidie is dit lokale uitstapprogramma in 2010 verspreid naar andere gemeenten in de regio IJssel-Vecht, te weten Kampen, Zwartewaterland, Staphorst, Dalfsen, Olst-Wijhe, Raalte, Ommen, Hardenberg, Hattem en Steenwijkerland. Sinds 1 januari 2013 behoort ook de gemeente Deventer tot deze gemeenten (zie hoofdstuk 7). Het doel is (veelal binnen reguliere middelen) het op maat aanbieden van begeleiding aan prostituees die aangeven uit te willen stappen in de regio IJssel-Vecht. De doelgroep zijn prostituees die wonen en werken in de betreffende gemeenten. Prostituees uit een gemeente in de regio IJssel-Vecht kunnen in principe wel deelnemen in andere gemeenten in die regio.

Uitvoering en samenwerking

De Kern Maatschappelijke Dienstverlening voerde voor de gemeente Zwolle het uitstapprogramma al voor de RUPS uit, en doet dit sinds 2010 ook voor een groot deel van de andere gemeenten in de regio IJssel-Vecht. Sinds 1

januari 2013 voert de organisatie het uitstapprogramma uit voor de gemeenten Staphorst, Dalfsen, Ommen, Hardenberg, Olst/Wijhe en Raalte; in de periode tot 2013 was zorginstelling Carinova de uitvoerende organisatie in die gemeenten. In de gemeente Hattem voert zorginstelling Verian het uitstapprogramma uit en in de gemeente Steenwijkerland is Zorggroep Oude en Nieuwe Land de uitvoerende organisatie. Volgens een geïnterviewde medewerker van De Kern Maatschappelijke Dienstverlening verschillen de samenwerkingspartners per gemeente (afhankelijk van de daar aanwezige partijen). In de meeste gemeenten wordt in ieder geval samengewerkt met:

- GGD (op het terrein van preventie, SOA-verpleegkunde en doorverwijzing naar uitstapprogramma);
- politie (doorverwijzing naar uitstapprogramma; contact in geval van mogelijke misstanden);
- Prostitutie-mensenhandel-team (contact in geval van mogelijke misstanden);
- Scharlaken Koord (intervisie met betrekking tot uitstapprogramma's voor prostituees).

Resultaten

Dankzij de RUPS-subsidie is het uitstapprogramma van de gemeente Zwolle verspreid naar andere gemeenten in de regio IJssel-Vecht. Hoe hoog de precieze aantallen deelnemers en uitgestapte prostituees zijn, kan op basis van de beschikbare gegevens niet worden bepaald. Wel is op basis van de beschikbare gegevens bekend dat er in de periode 2010 tot medio 2013 ten minste 21 deelnemers aan het uitstapprogramma in de regio waren en dat er minimaal acht deelnemers zijn gestopt zijn met werken in de prostitutie-branche.

Wijzigingen sinds einde RUPS

Sinds het einde van de RUPS financieren de verschillende gemeenten in de regio IJssel-Vecht de activiteiten van de uitstapprogramma's middels algemene subsidies voor het zorgpakket van de betreffende uitvoerende organisaties. Het uitstapprogramma maakt wel expliciet deel uit van de activiteiten die De Kern Maatschappelijke Dienstverlening voor de verschillende gemeenten uitvoert; dit maakt ook deel uit van de gemaakte prestatieafspraken. Sinds 1 januari 2013 voert De Kern Maatschappelijke Dienstverlening het uitstapprogramma ook uit in de gemeente Deventer en in de gemeenten waar Carinova voorheen het uitstapprogramma uitvoerde. Qua opzet, uitvoering en doelstelling zijn er sinds het einde van RUPS geen wijzigingen aangebracht aan het uitstapprogramma.

A.6 Uitstapprogramma Rotterdam

Tabel A6.1 Uitstapprogramma Rotterdam

Doelstelling	Het ondersteunen van vrijwillige prostituees die uit de prostitutiebranche willen stappen en van prostituees die slachtoffer zijn van mensenhandel.
Doelgroep	Vrijwillige prostituees en prostituees die slachtoffer zijn van menshandel, wonend en/of werkzaam in de gemeente Rotterdam (zowel mannen als vrouwen).
Uitvoerder	Humanitas Prostitutie Maatschappelijk Werk (PMW).
Samenwerking	Stichting Urgentiebepaling Woningzoekenden Rijnmond (SUWR), Centraal Onthaal, Jongerenloket, afdeling Stedelijke Zorg gemeente Rotterdam, Leidraad Advocaten, SOA-poli en politie.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 243 deelnemers. • 148 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• De gemeente Rotterdam heeft in 2012 een lagere subsidie verstrekt aan Humanitas PMW. Daardoor is in dat jaar de capaciteit van het uitstapprogramma verlaagd van maximaal 130 tot 30 deelnemers. • Vanaf 2013 ontvangt Humanitas PMW weer extra subsidie van de gemeente waardoor het uitstapprogramma weer een capaciteit van 130 deelnemers heeft. • Qua opzet, uitvoering en doelstelling zijn er sinds het einde van RUPS geen wijzigingen aangebracht aan het uitstapprogramma.

Doelstelling en doelgroep

Sinds 1992 heeft Humanitas PMW (Prostitutie Maatschappelijk Werk) een uitstapprogramma voor prostituees die de overstap willen maken naar ander werk. In de periode van april 2009 tot eind 2011 heeft Humanitas PMW de RUPS-subsidie gebruikt om het bestaande uitstapprogramma uit te breiden. Het doel van het uitstapprogramma is het ondersteunen van vrijwillige prostituees die uit de prostitutiebranche willen stappen en slachtoffers van mensenhandel. De doelgroep van het uitstapprogramma zijn alle prostituees die wonen en/of werken in de gemeente Rotterdam (zowel mannen als vrouwen).

Uitvoering en samenwerking

Humanitas PMW heeft een breed (hulpverlenings)aanbod voor (ex-)prostituees en slachtoffers van (internationale) mensenhandel. In de interviews zijn de volgende partijen expliciet als samenwerkingspartner genoemd:

- Stichting Urgentiebepaling Woningzoekenden Rijnmond (SUWR) (voor huisvesting);

- Centraal Onthaal van de gemeente Rotterdam (voor begeleid wonen en opvang);
- CoMensha (zorgt voor geschikte opvangplek voor slachtoffers van mensenhandel);
- Leidraad Advocaten;
- SOA-poli;
- politie.

Tot en met 2012 werd intensief samengewerkt met het Jongeren Loket en de afdeling Stedelijke Zorg van de gemeente Rotterdam. Door bezuinigingen binnen deze instanties wordt momenteel niet meer met deze partijen samengewerkt.

Resultaten

Sinds de start van de RUPS tot juli 2013 hebben 243 prostituees aan het uitstapprogramma deelgenomen. Hiervan zijn 148 prostituees gestopt met werken in de prostitutiebranche. Volgens een geïnterviewde vindt ongeveer een kwart van de uitgestapte prostituees ander werk.

Wijzingen sinds einde RUPS

In 2012 ontving Humanitas PMW voor de uitvoering van het uitstapprogramma een subsidie van de gemeente Rotterdam die lager was dan de RUPS-subsidie. Daardoor daalde de capaciteit van het uitstapprogramma van maximaal 130 tot 30 deelnemers. Sinds 2013 verstrekt de gemeente weer een hogere subsidie, waardoor de capaciteit van 130 deelnemers weer bereikt kan worden. In 2014 wordt naar verwachting een gemeentelijke subsidie met dezelfde omvang als die van 2013 verstrekt.
Qua opzet, uitvoering en doelstelling zijn er sinds het einde van RUPS geen wijzigingen aangebracht aan het uitstapprogramma.

A.7 Uitstapprogramma Utrecht

Tabel A7.1 Uitstapprogramma Utrecht

Doelstelling	Het bieden van ondersteuning en begeleiding aan prostituees die de prostitutiebranche willen verlaten.
Doelgroep	Prostituees woonachtig en/of werkzaam in Utrecht en de zorgregio van Utrecht.
Uitvoerder	De Tussenvoorziening.
Samenwerking	Afdeling Werk en Inkomen gemeente Utrecht, Bureau Jeugdzorg, Gids, Victas, Altrecht, OGGz en MEE.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 195 deelnemers. • 59 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• Gemeente Utrecht subsidieert het uitstapprogramma. • Qua opzet, uitvoering en doelstelling zijn er sinds het einde van RUPS geen wijzigingen aangebracht aan het uitstapprogramma.

Doelstelling en doelgroep

In 2008 is in de gemeente Utrecht op kleine schaal gestart met een uitstap-programma. In 2009 is het uitstapprogramma door middel van de RUPS-subsidie verder uitgebreid (verhoging aantal fte en uitbreiding hulpverlening). Met de subsidie zijn daarnaast de openingstijden van de zogeheten Huiskamer Aanloop Prostituees (HAP) verlengd; deze heeft als doel onder meer het opvangen van prostituees, het bieden van voorlichting en het toeleiden van prostituees naar het uitstapprogramma. Met de subsidie is ook een onderzoek uitgevoerd naar hoe men in contact kan komen met niet-locatiegebonden prostituees. Het doel van het uitstapprogramma is het bieden van ondersteuning en begeleiding aan prostituees die de prostitutiebranche willen verlaten. De doelgroep van het uitstapprogramma zijn prostituees die wonen en/of werken in Utrecht en de zorgregio van Utrecht (waartoe onder meer de gemeenten IJsselstein en Nieuwegein behoren). In de praktijk nemen voornamelijk raamprostituees aan het Zandpad of op de tippelzone aan de Europalaan (beide in de gemeente Utrecht) deel aan het uitstapprogramma.

Uitvoering en samenwerking

Het uitstapprogramma wordt uitgevoerd door De Tussenvoorziening, een organisatie die opvang, woon- en financiële begeleiding biedt aan mensen die in een kwetsbare situatie verkeren. De organisatie voert het uitstapprogramma uit in opdracht van de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst (GG&GD) Utrecht. Binnen het uitstapprogramma biedt het zogeheten Proteam hulpverlening aan prostituees (bijvoorbeeld op het terrein van woonbegeleiding en schuldenproblematiek).

In de interviews zijn de volgende samenwerkingspartners (en hun precieze rol) expliciet genoemd:

- afdeling Werk en Inkomen gemeente Utrecht (uitkeringen);
- Bureau Jeugdzorg (bij problemen van kinderen van prostituees);
- Gids (toeleiding naar werk);
- Victas (verslavingszorg);
- Altrecht (psychiatrische hulp);
- MEE (bij prostituees met een verstandelijke beperking).

Resultaten

In de periode van begin 2009 en eind 2012 hebben in totaal 195 prostituees deelgenomen aan het uitstapprogramma in Utrecht. Hiervan zijn 59 prostituees uit de prostitutiebranche gestapt.

Wijzingen sinds einde RUPS

Sinds het einde van de RUPS verstrekt de gemeente Utrecht een subsidie voor de uitvoering van het uitstapprogramma. Deze subsidie heeft dezelfde omvang als die van de RUPS-subsidie.
Qua opzet, uitvoering en doelstelling zijn er sinds het einde van RUPS geen wijzigingen aangebracht aan het uitstapprogramma.

B. PROFESSIONALISERING VAN PROSTITUTIEWERK

B.1 Uitstapprogramma Den Haag

Tabel B1.1 Uitstapprogramma Den Haag

Doelstelling	Het begeleiden van prostituees naar professione(e)l(er) werken: niet alleen mensen die uit de prostitutiebranche willen stappen maar ook mensen die in de branche actief worden of professioneler in de branche willen (blijven) werken.
Doelgroep	Prostituees werkzaam en/of woonachtig in de regio Haaglanden.
Uitvoerder	SHOP / Spot 46.
Samenwerking	DSZW (sociale dienst gemeente Den Haag) en Stichting De Haven (ten tijde van project Carrière Switch).
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 195 deelnemers. • 91 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• Uitvoerend organisatie Spot 46, onderdeel van SHOP, is met gemeentelijke middelen opgezet in oktober 2011. • Het doel van de uitstapprogramma is aangepast. Tot het einde van de RUPS was het doel om prostituees die uit de prostitutiebranche wilden stappen, te begeleiden.

Doel en doelgroep

Het doel van het uitstapprogramma in Den Haag is om prostituees te begeleiden naar professione(e)l(er) werken. Het gaat daarbij niet alleen om prostituees die uit de branche willen stappen, maar ook om mensen die juist in de branche actief willen worden of professioneler binnen de branche willen (blijven) werken. De doelgroep van het uitstapprogramma bestaat uit alle prostituees in de regio Haaglanden. In de praktijk nemen vooral raamprostituees deel aan het uitstapprogramma.

Uitvoering en samenwerking

In de periode april 2009 tot april 2011 liep het uitstapprogramma Carrière Switch (CS). Dit programma werd uitgevoerd door SHOP, een hulpverlenings-organisatie die zich richt op prostituees. SHOP en Stichting de Haven, een christelijke organisatie die zich inzet voor prostituees in Den Haag, brachten het uitstapprogramma tijdens veldwerk onder de aandacht. Bij de gemeente-lijke sociale dienst (DSZW) is destijds een apart loket ingericht voor personen die uit de prostitutiebranche wilden stappen en een uitkering wilden aanvra-gen. Dit loket bestaat nu niet meer. In oktober 2010 begon SHOP ook met woonbegeleiding.

In oktober 2011 is het dienstencentrum Spot 46 geopend, dat vanaf dat moment in ‘afgeslankte’ vorm een deel van het uitstapprogramma ging uitvoeren. De organisatie, onderdeel van SHOP, richt zich op de loopbaanontwikkeling van prostituees die uit de prostitutiebranche willen stappen, in de prostitutiebranche actief willen worden of professioneler binnen de branche willen (blijven) werken. De loopbaanontwikkeling bestaat uit informatie en advies op het gebied van werk en scholing, coaching, workshops en verwijzing naar andere organisaties. Voor ondersteuning op de overige leefgebieden wordt er nauw samengewerkt met het team Ambulante Hulpverlening van SHOP dat zich richt op de psychosociale en sociaal-maatschappelijke kant van het uitstapprogramma (bijvoorbeeld hulp bij de aanvraag van een uitkering, een verzekering, onderdak, psychosociale problemen enzovoort).

Geïnterviewden noemen verder expliciet de volgende samenwerkingspartners (en hun rol):

- DSZW (aanvraag uitkering);
- Regionaal soa-centrum (signalerende functie);
- Politie (signalerende functie).

Spot 46 werkte tijdelijk ook samen met een uitzendbureau en een organisatie die prostituees die een eigen bedrijf wilden starten, ondersteunde; beide samenwerkingsverbanden waren geen succes en bestaan nu niet meer.

Resultaten

In de periode april 2009 tot juli 2013 namen in totaal 195 prostituees deel aan het uitstapprogramma. Hiervan zijn 91 deelnemers uit de prostitutiebranche gestapt; zij vonden ander werk, zijn in een uitkering terechtgekomen of zijn met een opleiding begonnen.

Wijzigingen sinds einde RUPS

Na afloop van de RUPS is het uitstapprogramma ondergebracht bij Spot 46 voor de loopbaanontwikkeling en bij het team Ambulante Hulpverlening van SHOP voor de psychosociale en sociaal-maatschappelijke begeleiding. De gemeente Den Haag subsidieert de activiteiten die binnen het programma worden uitgevoerd. Sinds het einde van de RUPS heeft het uitstapprogramma een algemenere doelstelling dan voorheen gekregen. Nu richt het programma zich niet meer alleen op prostituees die uit de branche willen stappen, maar ook op prostituees die de prostitutiebranche willen instappen of professioneler binnen de branche willen (blijven) werken. Volgens een geïnterviewde sluit de huidige doelstelling beter aan op de focus op de positieverbetering van prostituees.

C. SLACHTOFFERS GEDWONGEN PROSTITUTIE

C.1 Uitstapprogramma Asja II

Tabel C1.1 Uitstapprogramma Asja II

Doelstelling	• Het bieden van opvang, veiligheid, bescherming, hulp en behandeling aan meisjes die ernstig risico lopen om slachtoffer te worden van gedwongen prostitutie of slachtoffer zijn van gedwongen prostitutie. • Deelprojecten realiseren in het kader van de verdere ontwikkeling van het zorgprogramma en de behandeling van slachtoffers van loverboys.
Doelgroep	Meisjes en jonge vrouwen die ernstig risico lopen om slachtoffer te worden van gedwongen prostitutie of slachtoffer zijn van gedwongen prostitutie.
Uitvoerder	Fier Fryslân.
Samenwerking	Riwis Zorg & Welzijn, politie, justitie en Bureau Jeugdzorg.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 139 deelnemers. • 139 deelnemers zijn uit het loverboycircuit dan wel uit het prostitutiecircuit gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• Sinds het einde van de RUPS ontvangt Fier Fryslân een subsidie van de ministeries van VenJ en VWS. Deze subsidie loopt door tot 1 januari 2015. • Er hebben geen wijzigingen in doelstelling of uitvoering plaatsgevonden sinds het einde van de RUPS.

Doelstelling en doelgroep

Fier Fryslân, een landelijk werkend expertise- en behandelcentrum op het terrein van geweld in afhankelijkheidsrelaties, heeft in het kader van de RUPS het zogeheten project Asja II opgezet en uitgevoerd. Dit is een opvang- en behandelvoorziening voor meisjes in de leeftijd tot en met 23 jaar die ernstig risico lopen om slachtoffer te worden van gedwongen prostitutie of slachtoffer zijn van gedwongen prostitutie. Het project heeft twee doelstellingen: (1) het bieden van opvang, veiligheid, bescherming, hulp en behandeling aan meisjes die ernstig risico lopen om slachtoffer te worden van gedwongen prostitutie of slachtoffer zijn van gedwongen prostitutie, en (2) deelprojecten realiseren in het kader van de verdere ontwikkeling van het zorgprogramma en de behandeling van slachtoffers van loverboys. Fier Fryslân heeft een landelijke dekking: meisjes uit het hele land kunnen in aanmerking komen voor opvang.

Uitvoering en samenwerking

Het project Asja II wordt uitgevoerd door Fier Fryslân. Een geïnterviewde medewerker van Fier Fryslân geeft expliciet aan dat wordt samengewerkt met:

- politie;
- justitie;
- Bureau Jeugdzorg.

Verder staat in een jaarverslag van Fier Fryslân dat er wordt samengewerkt met Riwis Zorg & Welzijn (op het terrein van beschermd wonen of begeleid zelfstandig wonen).

Resultaten

In de periode 2009 tot eind juni 2013 hebben in totaal 139 meisjes en jonge vrouwen deelgenomen aan het project Asja II. Alle deelnemers zijn uit het loverboycircuit dan wel uit het prostitutiecircuit gestapt. Fier Fryslân heeft geen zicht op mogelijke terugval van deelnemers nadat zij hun traject hebben afgerond. Op dit moment voert de organisatie een onderzoek uit naar de situatie van de deelnemers na hun behandeling; het rapport komt medio 2014 uit. Fier Fryslân is momenteel ook bezig met de ontwikkeling van trajecten om deelnemers na uitstroom langer te blijven volgen en 'vast te houden'; voor deze trajecten is momenteel nog geen financiering gevonden.

Wijzingen sinds einde RUPS

Sinds het einde van de RUPS subsidiëren het ministerie van Veiligheid en Justitie en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het project Asja II. Deze subsidie wordt tot 1 januari 2015 verstrekt. Er hebben geen noemenswaardige wijzigingen in doelstelling of uitvoering van het project plaatsgevonden sinds het einde van de RUPS.

C.2 Uitstapprogramma Groningen

Tabel C2.1 Uitstapprogramma Groningen

Doelstelling	Het begeleiden van prostituees die uit de prostitutiebranche willen stappen.
Doelgroep	Prostituees die in de gemeente Groningen werken en (landelijk) slachtoffers van loverboys.
Uitvoerder	Stichting Terwille (Perspectief+), Verslavingszorg Noord-Nederland (onderzoek).
Samenwerking	Verslavingszorg Noord-Nederland, WerkPro, Open Hof, Leger des Heils, Stichting Maatschappelijke en Juridische dienstverlening, GGZ, politie: plaatsing van prostituees bij Stichting Terwille.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 46 deelnemers. • 27 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• De gemeente Groningen heeft in 2012 het project Perspectief+ van Stichting Terwille financieel ondersteund voor de duur van een half jaar. • Voor de tweede helft van 2012 heeft Stichting Terwille een 'afbouw'-subsidie gekregen. • Stichting Terwille voert het uitstapprogramma nog steeds uit. • De doelgroep van het uitstapprogramma is verbreed naar slachtoffers van loverboys (landelijk).

Doel en doelgroep

In april 2010 is in de gemeente Groningen het project Perspectief+ van start gegaan met een RUPS-subsidie. Het doel van dit uitstapprogramma is het begeleiden van prostituees die uit de prostitutiebranche willen stappen. Het uitstapprogramma was ten tijde van de RUPS gericht op prostituees die in de gemeente Groningen werken. Na afloop van de RUPS is de doelgroep van het uitstapprogramma verbreed; ook slachtoffers van loverboys – zowel in Groningen als daarbuiten – konden ervan gebruikmaken. In de praktijk nemen vooral straatprostituees en raamprostituees deel aan het uitstapprogramma.

In 2009 is ook een RUPS-subsidie verstrekt aan Verslavingszorg Noord-Nederland (VNN) voor het uitvoeren van een onderzoek naar de wensen en mogelijkheden van de vrouwen die werkzaam zijn op de tippelzone in Groningen. Dit onderzoek is in 2011 afgerond. De onderzoeksresultaten zijn niet openbaar; de gemeente heeft deze wel gedeeld met zorgverleners in de regio.

Uitvoering en samenwerking

Het project Perspectief+ wordt uitgevoerd door Stichting Terwille, een christelijke verslavingszorginstelling in Noord- en Oost-Nederland. In de

interviews met de gemeente en Stichting Terwille zijn de volgende samenwerkingspartners (en hun rol) expliciet genoemd:

- VNN (behandeling verslaafde prostituees; outreachende activiteiten);
- WerkPro (toeleiding naar dagbesteding);
- Open Hof (outreachende activiteiten);
- Leger des Heils (outreachende activiteiten);
- Stichting Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening (outreachende activiteiten);
- GGZ (opname van deelnemers in geval van trauma's);
- Politie (plaatsing van prostituees bij Stichting Terwille).

Resultaten

In de periode van april 2010 tot eind 2012 namen in totaal 46 prostituees deel aan het uitstapprogramma. Daarvan zijn 27 prostituees daadwerkelijk uit de prostitutiebranche gestapt; de overige deelnemers zijn gestopt met hun traject.

Wijzigingen sinds einde RUPS

De gemeente Groningen heeft in 2012 het project Perspectief+ van Stichting Terwille financieel ondersteund voor de duur van een half jaar. Per 1 juli 2012 is de gemeentelijke subsidiering van het uitstapprogramma stopgezet. Stichting Terwille heeft wel nog met terugwerkende kracht een 'afbouw'-subsidie gekregen voor de tweede helft van 2012. De reden voor het stopzetten van de gemeentelijke subsidie is dat volgens de gemeente de outreachende activiteiten binnen het uitstapprogramma al door de Stichting Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening werden uitgevoerd en gesubsidieerd. Stichting Terwille voert het uitstapprogramma Perspectief+ momenteel nog steeds uit.

C.3 Uitstapprogramma Nijmegen

Tabel C3.1 Uitstapprogramma Nijmegen

Doelstelling	• Prostituees intensief en langdurig begeleiden om de prostitutie te verlaten. • Informeren van relevante organisaties/instellingen ter preventie en signalering van gedwongen prostitutie.
Doelgroep	• Prostituees die actief zijn binnen de straat- en jeugdprostitutie (vaak slachtoffers van loverboys). • Meisjes/jonge vrouwen en jongens/jonge mannen die risico lopen om in de prostitutiebranche te belanden.
Uitvoerder	GGD/Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ), IrisZorg en NIM Maatschappelijk Werk.
Samenwerking	Veiligheidshuis, Team Opsporing Mensenhandel en Centrum Seksueel en Familiaal geweld Nijmegen.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 37 deelnemers. • 12 prostituees zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• Het uitstapprogramma wordt momenteel gefinancierd via de reguliere middelen die de uitvoerende organisaties van de gemeente ontvangen.

Doel en doelgroep

De gemeente Nijmegen is in het najaar van 2009 in nauwe samenwerking met GGD/Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ), zorginstelling IrisZorg en NIM Maatschappelijk Werk gestart met het opzetten van een zorgketen voor straat- en jeugdprostitutie. Het doel van het uitstapprogramma was tweeledig: (1) prostituees intensief en langdurig begeleiden bij het verlaten van de prostitutiebranche, en (2) relevante organisaties/instellingen informeren ter preventie en signalering van gedwongen prostitutie. De doelgroep van het uitstapprogramma bestaat niet alleen uit prostituees die actief zijn binnen de straat- en jeugdprostitutie (en daaraan gekoppeld slachtoffers van loverboys), maar ook uit meisjes/jonge vrouwen en jongens/jonge mannen die risico lopen om in de prostitutiebranche actief te worden.

Uitvoering en samenwerking

GGD/MBZ, IrisZorg en NIM Maatschappelijk Werk voeren het uitstapprogramma gezamenlijk uit. De regie lag in de pilotfase (2010-2011) in handen van de gemeente Nijmegen, maar is sinds eind 2011 ondergebracht bij GGD/MBZ. Onder voorzitterschap van GGD/MBZ vindt er maandelijks een casuïstiekoverleg plaats waaraan ook IrisZorg en NIM deelnemen. Die twee partijen starten trajecten met potentiële deelnemers aan het uitstapprogramma waarover in het casuïstiekoverleg wordt gesproken. Ook zijn die organisaties actief op preventiegebied, onder meer door het bieden van trainingen en

voorlichting aan intermediairs (bijvoorbeeld roc, schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerkers). Met die trainingen en voorlichting wordt beoogd intermediairs beter in staat te stellen signalen van seksuele uitbuiting of prostitutie te herkennen en hun te leren hoe te handelen bij vermoedens van seksuele uitbuiting of prostitutie.

In de interviews wordt verder een aantal andere samenwerkingspartners expliciet genoemd:

- Het Veiligheidshuis (hierin werken gemeente, politie, Justitie, reclassering en verschillende zorginstellingen met elkaar samen). Deze samenwerking heeft de problematiek rondom loverboys beter in beeld gebracht.
- Team Opsporing Mensenhandel.

Resultaten

Volgens een voortgangsrapportage van het najaar 2012 zijn sinds eind 2010 89 meldingen binnengekomen bij GGD/MBZ over prostitutie en vermoedens van prostitutie. Een groot deel van de meldingen is afkomstig van de GGD, het Veiligheidshuis en IrisZorg. Van de 89 meldingen zijn 46 prostituees voorgedragen voor een uitstaptraject en hebben 28 prostituees daadwerkelijk deelgenomen aan een traject. Sinds de voortgangsrapportage van 2012 zijn 9 prostituees met een uitstaptraject gestart, waardoor er in totaal dus 37 prostituees deelnemen of deelnamen aan het uitstapprogramma. Tot op heden zijn 12 deelnemers gestopt met werken in de prostitutiebranche. Momenteel wordt gewerkt aan een Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)-monitor waarmee de duurzaamheid van de uitstroom in kaart gebracht kan worden.

Wijzigingen sinds einde RUPS

Het uitstapprogramma wordt momenteel gefinancierd via de reguliere middelen die de uitvoerende organisaties van de gemeente Nijmegen ontvangen. Er zijn geen extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het uitstapprogramma.

Sinds het einde van de RUPS zijn er geen noemenswaardige wijzigingen in de doelstelling of uitvoering van het uitstapprogramma geweest.

D. FOCUS OP STRAATPROSTITUEES

D.1 Uitstapprogramma Arnhem

Tabel D1.1 Uitstapprogramma Arnhem

Doelstelling	Uitstroom uit de prostitutie en vergroting van zelfredzaamheid door hulp bij ervaren problematiek.
Doelgroep	Prostituees woonachtig in de gemeente Arnhem.
Uitvoerder	IrisZorg.
Samenwerking	RIBW Arnhem-VeluweVallei, vrouwenopvang Hera.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 27 deelnemers (voor zover bekend). • 4 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt (voor zover bekend).
Wijzigingen sinds einde RUPS	• Tot juli 2013 verstrekte de gemeente Arnhem specifiek voor het uitstapprogramma een subsidie. Het uitstapprogramma maakt nu deel uit van het reguliere zorgaanbod van IrisZorg, waarvoor de gemeente al jaren een subsidie verstrekt.

Doelstelling en doelgroep

Sinds april 2010 bestaat in de gemeente Arnhem een uitstapprogramma voor prostituees. Het doel van het uitstapprogramma is het begeleiden van prostituees bij het uit de prostitutiebranche stappen, waarmee de uitstroom uit de prostitutie en de vergroting van de zelfredzaamheid van de prostituees beoogd worden. Hoewel het uitstapprogramma in principe bedoeld is voor alle prostituees die in de gemeente Arnhem wonen, nemen vooral straatprostituees op de tippelzone (de zogeheten Zorgzone) deel aan het uitstapprogramma.

Uitvoering en samenwerking

IrisZorg, een organisatie voor verslavingszorg en maatschappelijke opvang, voert het uitstapprogramma uit voor de gemeente Arnhem. De organisatie is verantwoordelijk voor de informatie en werving binnen de doelgroep, de intake, de analyse en de trajectontwikkeling van individuele deelnemers. IrisZorg beheert De Huiskamer in de Zorgzone; dit is een laagdrempelige voorziening waar vrouwen kunnen binnenlopen om er tot rust te komen of voor een kop koffie, een gesprek of een medisch spreekuur.

In de interviews met de gemeente en IrisZorg zijn de volgende partijen expliciet als samenwerkingspartner genoemd:

- Regionale Instelling voor Beschermd Wonen Arnhem-VeluweVallei (bij trajecten van deelnemers naar beschermd wonen);

- Vrouwenopvangcentrum Hera (advies op het terrein van slachtoffers van huiselijk geweld);
- Sociale dienst van de gemeente Arnhem (op het terrein van uitkeringen).
- Budgetadviescentrum (op het terrein van schuldsanering).

Resultaten

Hoewel dit is nagevraagd bij betrokken medewerkers van de gemeente en IrisZorg, hebben wij in de onderzoeksperiode geen inzicht gekregen in het totaal aantal deelnemers en uitgestapte prostituees sinds de start van de RUPS-subsidie tot heden. Ten tijde van een evaluatie van het uitstapprogramma van begin 2012 hebben in ieder geval 27 prostituees deelgenomen aan het uitstapprogramma; hiervan zijn twee deelnemers uit de prostitutiebranche gestapt. In de periode van begin juli tot eind december 2012 zijn nog twee vrouwen uit de branche gestapt. Voor zover bekend hebben dus 27 prostituees deelgenomen aan het uitstapprogramma en zijn vier prostituees gestopt met werken binnen die branche.

Wijzigingen sinds einde RUPS

Na afloop van de RUPS verstrekte de gemeente Arnhem tot juli 2013 specifiek voor de uitvoering van het uitstapprogramma een subsidie aan IrisZorg. Sindsdien zijn de activiteiten van het project ingebed in het reguliere zorgaanbod van IrisZorg, die daarvoor een algemene subsidie ontvangt. In de komende periode worden de activiteiten van De Huiskamer (zie eerder) langzaam afgebouwd. Dit heeft enerzijds te maken met een steeds lager aantal vrouwen in de Zorgzone, anderzijds met gemeentelijke bezuinigingen.

D.2 Uitstapprogramma Eindhoven

Tabel D2.1 Uitstapprogramma Eindhoven

Doelstelling	1. Vrouwen uit de prostitutie halen. 2. Het verbeteren van de leefomstandigheden van de (straat)prostituees. 3. Het voorkomen c.q. terugdringen van de overlast i.v.m. straatprostitutie.
Doelgroep	Prostituees woonachtig en werkzaam in de gemeente Eindhoven.
Uitvoerder	Leger des Heils.
Samenwerking	Veiligheidshuis, GGZ, verslavingszorg, Avans Hogeschool.
Resultaten sinds ontvangen RUPS-subsidie	• In totaal 26 deelnemers. • 4 deelnemers zijn uit de prostitutiebranche gestapt.
Wijzigingen sinds einde RUPS	• Verbreding van de doelgroep: niet alleen meer straatprostituees met vergunning voor voormalige tippelzone.

Doelstelling en doelgroep

In oktober 2008 besloot de gemeenteraad van Eindhoven om de tippelzone per mei 2011 op te heffen en uitvoering te geven aan het project Levenskracht. Dit project ging in september 2009 van start en was aanvankelijk gericht op straatprostituees op de tippelzone die in Eindhoven woonachtig waren. Na de sluiting van de tippelzone is de doelgroep verbreed naar alle prostituees werkzaam en woonachtig in Eindhoven. In de praktijk nemen vooral straatprostituees deel aan het project; in het afgelopen jaar heeft ook een aantal slachtoffers van loverboys deelgenomen. De doelstelling van het project is drieledig: (1) vrouwen uit de prostitutie halen; (2) het verbeteren van de leefomstandigheden van de (straat)prostituees, en (3) het voorkomen c.q. terugdringen van de overlast in verband met straatprostitutie.

Uitvoering en samenwerking

Levenskracht wordt uitgevoerd door het Leger des Heils. Het project richt zich op coaching op allerlei leefgebieden van de prostituees; onderdeel daarvan was ook het begeleiden van (straat)prostituees bij het stoppen van hun prostitutieactiviteiten. In de interviews met de gemeente en het Leger des Heils zijn de volgende organisaties expliciet als samenwerkingspartner genoemd:

- Veiligheidshuis regio Eindhoven (regionaal samenwerkingsverband bestaande uit circa twintig maatschappelijke organisaties, waaronder de politie en het Openbaar Ministerie);
- GGZ;
- verslavingszorg;
- Avans Hogeschool (ontwikkeling methodologie project Levenskracht).

Resultaten

In de periode van september 2009 tot heden namen in totaal 26 prostituees deel aan het uitstapprogramma. Hiervan zijn 4 deelnemers duurzaam uit de prostitutiebranche gestapt. Bij veel van de overige deelnemers die niet uit de prostitutiebranche zijn gestapt, geldt volgens een geïnterviewde wel dat hun leefomstandigheden in meer of mindere mate zijn verbeterd, bijvoorbeeld op de terreinen financiën of huisvesting.

Wijzingen sinds einde RUPS

Sinds het einde van de RUPS verstrekt de gemeente Eindhoven een subsidie voor de uitvoering van het project Levenskracht. De gemeentelijke subsidie voor het project Levenskracht loopt tot 1 januari 2015. Wat daarna gebeurt met het uitstapprogramma, is nu nog niet duidelijk. Vanwege het beperkte aantal straatprostituees dat in aanmerking kwam voor het uitstapprogramma (alleen prostituees met een vergunning voor de tippelzone), is na afloop van de RUPS besloten om de doelgroep te verbreden.

Regioplan Beleidsonderzoek

Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
T 020 531 531 5
F 020 626 519 9
E info@regioplan.nl
I www.regioplan.nl